

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Posudek vedoucího práce   bakalářské práce z Historie

Autor: Hubert Lustig

Název práce a bibliografické údaje: Socialistická zákonnost a československá prokuratura v 70. letech, FF UK, Praha 2023, 64 stran

Autor posudku: Matěj Spurný

A) Posouzení obsahu

Definice cílů práce, stanovení výzkumných otázek	výborně
Metodologie práce	velmi dobře
Koncepce a struktura práce	výborně
Práce s prameny	výborně
Schopnost analýzy, interpretace a kritického myšlení	výborně
Invenčnost a původnost	velmi dobře

Pokud je potřeba, zejména v případě hodnocení „neprospěl“ doplňte hodnocení psaným komentářem:

Klikněte sem a zadejte text.

B) Posouzení formálních náležitostí

Seznam pramenů a literatury, práce s literaturou	výborně
Poznámkový aparát	výborně
Formální struktura práce	výborně
Stylistická a jazyková úroveň	velmi dobře
Přílohy (pokud jsou)	Zvolte položku.

Pokud je potřeba, zejména v případě hodnocení „neprospěl“ doplňte hodnocení psaným komentářem:

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Klikněte sem a zadejte text.

C) Celkové zhodnocení

1) Celkové shrnutí (povinné, alespoň 500 znaků)

Hubert Lustig si jako téma své bakalářské práce vybral dlouho spíše zanedbávanou, ale v současné době v rámci oboru soudobých (právních) dějin přece jen diskutovanou tematiku socialistické zákonnosti v éře tzv. normalizace, se zaměřením na sedmdesátá léta. Téma je součástí hledání odpovědi na otázky po charakteru tohoto období, vyznačujícího se na jedné straně přetrvávajícím (resp. po r. 1968 opět obnoveným) mocenským monopolem KSČ kontrolující politiku, média, bezpečnostní složky i justici, zároveň ovšem odklonem od (stalinského) teroru a jistou předvídatelností založenou na dodržování pozitivně pojímaného práva. Dobovým, ale zároveň i pozdějším analytickým pojmem označujícím tento specifický vztah k právu je zákonnost, resp. (vzhledem k charakteru uspořádání, jež měla chránit) socialistická zákonnost.

Autor zkoumá tento fenomén na dvou úrovních; v rámci oficiálních odborných diskuzí (odehrávajících se převážně na poli právní vědy) a v praxi fungování Generální prokuratury, jako ústředního orgánu zákonnost garantujícího. Tomuto rozdělení odpovídá i přehledná struktura práce a členění jednotlivých kapitol. Autor se dobře orientuje v soudobé literatuře k tématu právních dějin v éře státního socialismu, primárně české. V části věnované dobovým odborným debatám o socialistické zákonnosti autor čerpá především z publikovaných zdrojů (dobových odborných časopisů a dalších publikací), v části věnované fungování Generální prokuratury pak především z archivních pramenů (NA, fond Generální prokuratura ČSSR).

V části práce věnované samotnému ústřednímu fenoménu se autor táže, co vlastně z hlediska dobové diskuze a odborníků, kteří tuto diskuzi utvářeli, byla (socialistická) zákonnost.

Z různých stran ukazuje napětí mezi instrumentalizací ze strany moci (zákonnost jako metoda řízení společnosti a instrument třídní justice) a právním pozitivismem. Dobové odborné texty k tomuto tématu mají do značné míry repetitivní charakter a jejich limity byly diktovány ideologickým dohledem „normalizované“ Strany. Autor si to sice uvědomuje, přesto v rámci

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

pojedenání nedokázal vždy udržet patřičný kritický odstup od tohoto typu pramenů a místy bezděky přejímá jejich jazyk. Jinými slovy, kritická analýza dobového diskurzu není vždy oddělena od jeho reprodukce v té míře a jasnosti, jak by bylo třeba, a repetitivností se vyznačuje v této kapitole i vlastní výklad autorův.

Ústřední otázkou, kterou si autor klade v rámci části práce věnované fungování Generální prokuratury, je vztah mezi střežením socialistické zákonnosti a rolí tohoto justičního orgánu v rámci mechanismu postihování ideových odpůrců komunistické diktatury. Jakkoli „protirepubliková“ kriminalita činila jen kolem 2% trestných činů, disponovala GP samostatným odborem zaměřeným právě na tuto „politickou“ kriminalitu. Autor argumentuje, že důvodem zvýšené pozornosti věnované právě této „politické“ justici byla dvojlomnost socialistické zákonnosti, jejímž garantem GP byla; totiž chápání socialistické zákonnosti na jednu stranu jako závazku všeobecného dodržování zákonů (ze strany občanů i státu), ale zároveň jakožto metody řízení společnosti a v tomto smyslu nástroje KSČ. I v této části autor zůstal do velké míry na institucionální a deklaratorní rovině; všímá si toho, jak byla GP jakožto instituce organizována a jak sama (resp. její vedoucí pracovníci) rozuměla své roli. Kdyby autor stihl zpracovat některé konkrétnější kauzy, do nichž prokuratura vstupovala, byl by mohl lépe osvětlit povahu zákonnosti, její případné hranice a překračování těchto hranic na základě politické poptávky, tj. fenomén, na který upozorňovala Charta 77 a později především VONS.

V závěru práce se autor krom shrnutí obou hlavních částí věnuje legitimizační roli, kterou socialistická zákonnost hrála právě v sedmdesátých a osmdesátých letech, kdy byla navzdory restauraci autoritářského režimu garance zákonnosti vnímána jako prevence před návratem teroru padesátých let.

Na práci Huberta Lustiga je, shrnu-li své výtky, možné kritizovat přejímání dobového krkolomného jazyka, repetitivnost a setrvávání na institucionální či diskurzivní rovině, bez přesvědčivého zachycení praxe. Prospěl by konkrétnější vhléd do provozu právní vědy ve sledovaném období; tj. vedle analýzy textů by mělo být více pozornosti věnováno aktérům, ať už expertům nebo klíčovým postavám prokuratury. Na druhou stranu je třeba ocenit, že

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

v rámci bakalářské práce se autorovi podařilo proniknout do vcelku nejednoduchého tématu, přičemž si zachoval analytický odstup a nepropadl ani jedné z „aktivistických“ tendencí, tj. lacinému odsouzení dobových odborných a politických diskuzí jakožto pouhého pokryteckého zastírání mocenské zvrůle nebo naopak potřebě tehdejší moc před zjednodušenými soudy bránit a idealizovat. I když si dovedu představit i hodnocení velmi dobře, nakonec jsem se s přihlédnutím k nejednoduchosti tématu, které si Hubert Lustig zvolil, a k faktu, že se jedná o nejvyšší stupeň kvalifikační práce, přiklonil k hodnocení práce jako výborné.

2) Případně navrhovaná témata či otázky k obhajobě

Jak se k sobě má pojem zákonnosti a právního státu?

Pojem (socialistické) zákonnosti je pojmem dobovým, resp. pramenným. Jaká rizika má jeho používání v rámci analýzy tehdejší doby (tzn. přejímání dobového pojmu do současného odborného jazyka)? Jakými jinými pojmy bychom případně mohli poststalinské či „normalizační“ zacházení s právem nahradit?

3) Závěrečné doporučení

Práci **doporučuji** k obhajobě a navrhuji hodnotit známkou **výborně**

V Praze, dne 8.6.2023

Podpis [Klikněte sem a zadejte text.](#)